

Stručni rad

FINANCIJSKA PISMENOST

mag. Anja Megušar

Srednja medijska i grafička škola Ljubljana

Sažetak

Članak govori o financijskoj pismenosti mladih. Mladi danas ne znaju puno o financijama. Kada čuju riječ financije, imaju na umu direktore velikih tvrtki. Ne znaju, da se susreću s financijama svaki dan. U školi smo ih odlučili naučiti što je zajam i što je štednja, i kako uštedjeti za razdoblje nakon umirovljenja.

Ključne riječi: novac, zajam, štednja, financijski plan

1 Uvod

Kada dijete dođe u školu, učimo djecu čitanje i matematičko izražavanje. Kada su stariji mi ih učimo o znanosti, estetici, umjetnosti, a zaboravljamo na financijsku i potrošačku pismenost. U modernom svijetu kapitalizma, financijska pismenost je sve važnija. Potrošači trebaju vještine, znanje te strategije za olakšavanje svakodnevnog odlučivanja. Zbog promjena uvjeta, financijsko obrazovanje postalo je cjeloživotno iskustvo za potrošače. Zato smo odlučili u našoj školi ponuditi usvajanje ovih vještina našim učenicima.

2 Financijska pismenost

Učenici se susreću sa svijetom financija kod prvog džeparca ili novčanog dara od bake. Majke vole darivati novac umjesto fizičkih darova, govoreći: "Kupi si nešto što želiš". Što želimo? Hoćemo li nešto skuplje? Kako ćemo doći do najskuplje želje, ako baka nije dala dovoljno novca? Naravno, kad odrastu, želje se povećavaju, telefon, auto... Kao i odrasli i oni žele biti samostalni. Ali kako? Jesu li nas naši roditelji naučili dovoljno o rukovanju novcem? Kada je vrijeme da ideš na "svoje"? Ja samo učim učenike da dok ne znaju koliki je trošak električne energije, vode i ostalog, nije još vrijeme za samostalnost. U našoj školi, učenici slušaju predavanja o financijama jedan semestar, jedan sat tjedno. U to vrijeme učimo rješavanje problema s potrošnjom novca, štednje, posuđivanja, odabira karijere iz snova i kako preživjeti nakon umirovljenja. Postoje neka osnovna pravila o rukovanju s novcem u svijetu financija..

2.1 Troši manje nego što zarađuješ

Novac ne smije vladati nama, nego ga mi moramo kontrolirati. Učenike prvi sat pozovemo da bilježe svoje prihode i rashode. Trebali bi početi pisati sve prihode na list papira, svoj dnevnik ili jednostavno staviti na telefon. Moraju zabilježiti i velike prihode (džeparac, stipendiju), kao i male (nađenu kovanicu s ulice). Također moraju zabilježiti sve izdatke, velike (plaćanje telefonskih računa) i male (kava, sok). Dok ne znamo gdje smo potrošili novac, ne možemo upravljati njime. Za mjesec dana, učenici shvate da ako je telefonski račun visok, da to nije najveći trošak. Jedna kavica na dan, kutiju cigareta dnevno nije neznatan trošak.

2.2 Dio prihoda prvo se namijeni za štednju

Sljedeći korak u upravljanju novcem je raspodjela sredstava. Učenici moraju pomno sagledati svoje prihode i troškove. Moraju shvatiti koliko novca troše na stalne troškove (račune, obroke) i koliko novca zarađuju. Kada oduzmu troškove od zarade, vide koliko novca zapravo imaju na raspolaganju za svoje želje. Savjetujem da uštede polovicu tog iznosa i to ako je moguće svaki svaki mjesec. Druga polovica može se potrošiti na njihove dnevne potrebe i "kave". Također razgovaramo s učenicima o različitim oblicima štednje i ulaganja. Saznaju, da su bankovne štednje, zbog niskih kamatnih stopa, pogodne samo za kratkoročnu štednju i za potrebe likvidnosti. A za dugoročne ciljeve uzajamni fondovi koji obećavaju veće prinose. Sljedeći korak pri upravljanju novcem je raspoređivanje sredstava..

2.3 Napravimo si sigurnosnu rezervu

Prvo pravilo je da ne trošimo novac koji ide na dugoročne ciljeve. Usmjeren je na naše buduće ciljeve u životu. Ali je također i naša sigurnosna rezerva. Dok žive s roditeljima, mogu se lako pobrinuti za svoje potrebe. Ali jednom kada dobiju svoju obitelj i izgube posao, to bi mogao veliki problem ako nemaju ušteda. Pokvarena perilica rublja ili automobil također mogu predstavljati veliki problem ako nemamo rezerve. Kao što znamo automobil se mora registrirati svake godine, a učenici zaboravljaju, da će taj trošak morati platiti kada imaju vlastiti automobil.

2.4 Pametno se zadužite

Osnovno pravilo financija je da se ne zadužujemo za stvari koje nisu potrebne. Uvodim razliku između luksuznog i polovnog automobila. Moraju uočiti razliku što im treba i što žele. Moramo planirati izdatke unaprijed, tako da se može uštedjeti i za to. Učenici moraju razumjeti, da kod uštede kamate idu njima, povećavaju iznos ušteđenog novca. Ali ako odu na odmor koji si ne mogu priuštiti osim s kreditom, doći će do gorke lekcije otplate kredita na kraju odmora. Oni također uče razlikovati kredit od bankovnog limita. Limit je vrlo jednostavan zajam, brzo pristupačan, ali je i najskuplji zajam. Padovi nas jačaju i naša su najbolja škola!

2.5 Padovi nas jačaju i naša su najbolja škola

Svi oni koji su uspjeli u životu također su iskusili i padove na putu, ali su se uvijek podigli i naučili nešto iz toga. Poraz i uspjeh idu ruku uz ruku. Zato je još važnije da razgovaramo s mladima o njima. Mladi ljudi često ne znaju što učiniti u životu. Ne vide unaprijed pet, deset godina. Znaju što društvo očekuje od njih, ali se izgube u svemu tome. Zato govorimo i o njihovim željama, njihovim hobijima i kompetencijama. Zašto bismo trpjeli na poslu 40 godina kada možemo raditi nešto što nas čini sretnima? Nešto u čemu smo dobri i još si za to plaćen. Mlade treba ohrabriti da slušaju svoja srca. Neka pokušaju što više stvari. Ne dopustite im da se boje života i neka postanu akteri svog života. Neka rade ono zbog čega su sretni i što misle da je ispravno. Ne ono što piše ili netko želi od njih.

3 Zaključak

Učenici vole slušati i govoriti o svojim osobnim financijama. Ali najbolja stvar za mene je bila kad mi je jedan učenik ispričao svoju priču. Kada je došao kući nakon predavanja o financijama, njegov otac je bio uzbuđen zbog "konačno nečeg korisnog". Rekao mi je da je njegova mama nakon dugog izbivanja s posla zbog bolesti, dobila otkaz. Kad smo razgovarali o poslovima koje bi voljeli raditi, rekla sam im da razmisle što vole raditi i u čemu su dobri. Tako je učenik kod kuće nagovorio majku da ukrasi kolače, pošto je to uvijek voljela raditi. I tako majka sada zbog toga i zaradi koji euro. Rekao mi je da vikendom radi i u prosjeku zarađuje oko 50 eura. Polovica se troši na štednju za vozački ispit, a polovica za trenutne želje i potrebe. Financijska pismenost zbog toga je očito postigla svoju svrhu.